נוסחת הריב"ן

כדאמר ר"א ב"ע כלומר ואי

ס"ד דלא אתא קרא אלא למדרש בו כראב״ע לכתביה

רחמנא כו' הס"ד ואח"כ מה"ד ואימא דכולי' להכי

הוא דאתא למדייניה בכלל

כו': גן בתורה הס"ד:

דן משמע כללא:

הגהות התוספות

1. ל"ל דהני. 2. ל"ל

אתי. 6. ל"ל מיעט וריבה.

ופרט. 9. בס"א אף. 10. ל"ל י"מ. 11. חיבת

ואדרבה נמחה ול"ל וחשה.

12. ל"ל ממעטיק. 13. ל"ל הבהמה כלל. לרבות חיה

דחיה בכלל בהמה. 14. ל"ל

פי' הרא"ש

ולראב"ע דמוקי וכו' עד

י שיאכל ב׳ חרצנים וזגים ב׳

. הענבים וזג שהיא קליפה

ריבויי ומיעוטי ולא דריש

חרצנים שהם

נדל"ל ר"ת כדמוכח ל. מול לקמן ע"ב ד"ה איכא. 8. ל"ל בפרט וכלל ל) גי' א"מ חרלנים ווגים, ב) ב"מ נו: [ועי' תוק' שם ד"ה כי יתון, ג) ל"ל תחריבו ם בייתן, ג) כל מקריפו כ"ה בכ"ין, ד) שייך לדף לד:, ה) גיי א"מ דורש,

תורה אור השלם

ו. כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעַהוּ חַמוֹר אוֹ שׁוֹר אוֹ שַׁה וְכַל בהמה לשמר ומת או נִשְׁבֵּר אוֹ נִשְׁבָּה אֵין 2. וְאָם מִן הַצֹּאן קֶּרְבָּנוֹ מִן הַבְּשָּׁבִים אוֹ מִן הָעִזִּים לְעלָה זָכָר הָּמִים הָעִזִּים לְעלָה זָכָר הָּמִים ־יבֶנוּ: ויקרא אי דַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יָקריבנו: ואָמַרתּ אֵלֶהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קְרְבָּן לִיְיָ מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקֶר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת . ויקרא א ב הרבנכם:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה סבר ליה וכו" עד שיאכל שני כל"ל ותיבת כל נמחק: (ב) ד"ה ואי בעית אימא וכו׳ דמשמע ליה מיניה עד שיאכל שני חרצנים וזג בעל כרחך דלפרטא נמי הוא דאתא למידייניה וכו׳ בן עוריה לחודיה הס"ד: (ג) ד"ה אי אתה דן וכו׳ בא זקן הס"ל:

הגהות מהר"ב רנשבורנ

א] תוד"ה (בדף הקודם) מחרלנים וכו' מקמיה וקשה דהאיך סבור דלא יאמר. מן וקשה עד יאמר נמחק. ונ"ב דקשה דהא כבר אמר דלא נעשה כל"ל. ועי׳ א״מ ודוק: ב] ד״ה דבין הבינים. נ״ב מה שבין מרלן לוג. א״מ: ג] ד״ה וכו' ווג אחד מו שני ספי יוכו יווג ממח מק הקליפה החרלנים. תיבת החרלנים נמחק. ונ"ב החיצונה. א"מ: ד] ד"ח ור"ח ורו' ודלחה לים לים המדה זו כל"ל: ה] בא"ר וכשהוא דורש וכו' במשמע דרשה להאי קרא ר' יוסי אומר דבקמוך. מן תיבת במשמע עד חיבת דבסמוך נמחק. ונ"ב כדמשמע דרשה להאי קרא דוכי יתן דבסמוך כל"ל א"מ: ו] בא"ד דמדה דמיעט כוי לא דריש ליה ר"א כל"ל: ז] ד"ה וכי יתן וכו' היינו משום וכו׳ וממעט מיניה דלאו כצ"ל. ונ"ב ר"ל דצריך להיות דוקא כעין הפרט ומאי [דלאו] כעין הפרט ולילף מהאי וכו׳ למעוטי חיה הבחמה כלל דבחמה כל"ל א"מ: מ] בא"ד אפי הכי כשר לקרבן. נ"ב ע"

פרטה מנה ליה. מנה ליה דפרט וכלל ופרט אי אתה דן אלה כעין הפרט: סבר ליה כר' אלעזר דדרים ריבויי ומיעוטי. ולא משמע ליה מהאי חרלנים ועד זג פרט וקא דריש ביה או כי טעמיה שלכך הוא בא שאינו חייב עד שיאכל (א) כל שני חרלנים ווג: ואיבעית אימא דאית

גליו"ן

ליה כרבנו. דדרשי כללי ופרטי ואף

ע"ג דמשמע ליה מיניה (כ) דלפרטא כדרך שפרט לך בנזיר מחרצנים ועד זג ולר' הוא דאתא בו: למידייניה בכלל ופרע. אלעזר בן עזריה דקא מוקים להאי מחרצנים ולא משום דר' אלעזר בן עזריה: ועד זג לומר שאינו חייב עד שיאכל ב' ולר' אלעור דדריש ביה ריבויי חרצנים ווג פרטא מנא ליה סבר לה כרבי ומיעוטי פרט וכלל ופרט מנא ליה. אלעזר דדריש מיעם וריבה ואי בעית אימא לדיינינו גו כעיו הפרט: כי יסו חיש אל כרבנן דאי סלקא דעתך כדאמר רבי אלעזר רעהו חמור או שור או שה פרט וכל בן עזריה ליכתביה רחמנא להאי מחרצנים בהמה כלל. ואפילו דובים ואריות ועד זג גבי פרטי למאי הלכתא כתביה בתר לשמור חזר ופרט אי אתה דן אלא כעין הפרט דאהני פרטא בתרא כלל שמע מינה למידייניה בכלל ופרט למידי דבר שמירה הוא דנשבעין ואימא כוליה להכי הוא דאתא א"כ לכתוב עליהן כגון נמי עופות ילאו דובים או שני חרצנים או שני זגים או חרצן וזג 🕫 ואריות דלאו בני שמירה נינהו שאין למאי הלכתא כתב רחמנא מחרצנים ועד להם תרבות: רבה המר מהחי הרה. זג שמע מינה למידרש ביה כלל ופרט ואיכא ואם מן הצאן קרבנו מן הכשבים או נמי למידרש ביה עד שיאכל שני חרצנים מן העזים לעולה זכר תמים יקריבנו: וזג ורבי אלעזר דדריש מיעט וריבה פרט מן פרט הלחן כלל. וחפי רובע ונרבע מוקלה ונעבד ואתנן ומחיר וכלל ופרט מנא ליה א"ר אבהו ינפקא ליה שכשרין לקרבן: מן הכשבים ומן מהאי קרא יוכי יתן איש אל רעהו חמור או העוים חור ופרט. דלא משמע דוליה שור או שה פרט וכל בהמה כלל לשמור כללא כמו לאן ואימעיטו להו כל חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן אלא הני ואיתרבו להו כגון נעבדה בהם כעין הפרט רבא אמר נפקא ליה מהאי עבירה כגון החורש בשור ובחמור קרא יואם מן פרט הצאן כלל כבשים ועזים חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי ושחרש בו בשבת: ולילף מן הדין קרא. מן הבהמה ומן הבקר ומן אתה דן אלא כעין הפרט אמר ליה רב יהודה מדיסקרתא לרבא ולילף מן הדין קרא ימן פרט הבהמה כלל בקר וצאן הלאן ג'יקריבנו מן פרט דמשמע מן הבהמה ולא כל בהמה הבהמה כלל אפילו חיה דחיה בכלל בהמה כו': אי אתה דן אלא כעין הפרט. חזר ופרט פרט וכלל ופרט אי אתה דן ואימעיט ליה חיה ואיתרבו להו אלא כעין הפרט א"ל מן האי ליכא למשמע בחור ווקן דעולה בא בחור אע"פ מינה דאי מהתם הוה אמינא הבהמה שאין אשם בא בחור ואשם בא זקן אע"פ שאין עולה (a) באה זקנה:

מקום כי היכי דרבנן לא דרשי מיעט וריבה וי"ל דא"כ הוה לו לחלוק בכ"מ שאנו דורשין בכלל ופרט וכלל ומרבינן מההוא ריבוי כעין

הפרט כמו קרא דוכי יתן דבסמוך דרבנן דרשי ליה בכלל ופרט וכלל בהזהב בב"מ (ד' מ:) לרבות כעין הפרט דבר שמיטלטל וגופו

ממון ולהוציא שטרות וקרקעות ועבדים ולא מצינו שר' אלעזר חולק על מדות הללו וריבה יותר מריבה ומיעט אלא גם הוא מודה שאין נשבעין על הקרקעות והשטרות ועבדים ומש"ה פשיטא ליה לגמרא כי במקום שאנו דורשין כלל ופרט וכלל ידרוש הוא פרט וכלל ופרט אם יכול להפיל כלל הראשון ואם אינו יכול אז דורשו בריבה ומיעט וריבה שכך קבל המדות וכשהוא דורש פרט וכלל ופרט ו

מרבה כעין הפרט כמו רבנן בכלל ופרט וכלל דו (במשמע דרשא להאי קרא ר' יוסי אומר דבסמוך) אך קצח יש חילוק ביניהם לרבנן כדמפרש בסמוך א"נ [אומר ר"י]? דע"כ אית ליה בעלמא פרט וכלל ופרט דאי הוי דריש במיעט וריבה ומיעט ס"ל לגמרא דגם גבי

מזיר הוה דריש ליה במיעט וריבה ומיעט ולא הוה דריש מיעוט אחרון לכדר׳ אלעזר ב"ע דהכי עדיף אלא ודאי [כדפרישית] דמדה דמיעט וריבה ומיעט לא דריש ליה יו אלא דריש ליה בפרט וכלל[®] לפי דמדה דמיעט וריבה ומיעט אינו מדה בחורה לידרש וכ״ת אכמי

כיון דבעלמא דריש פרט וכלל ופרט ה"נ גבי נזיר לידרשיה כרבנן ויש לומר הואיל דבעלמא דריש כל החורה בריבה ומיעט וכן במיעט וריבה

וכן בריבה ומיעט וריבה ואף° דפרט וכלל ופרט ניתן לידרש הואיל דברוב מקומות לא ניתן כלל ופרט לידרש נוח לו לדרוש פרט אחרון לכדר׳

אלעזר מלדרשו לפרט וכלל ופרט אך כשאין לו מה לדרוש מפרט אחרון דרשא אחרינא או 🔊 דורשין בפרט וכלל ופרט: 1כר יתן איש

אל רעהו חמור או שור או שה פרט. דיתן לא משמע כללא לר׳ אלעזר דמה יתן דהכתוב לא פירש בכלל כלום על כן הוא מפיל כלל

הראשון דיתן על חמור ושור ושה קאי דהיינו פרט: וכל כלל. דמשמע על כל דבר: בהמה לשמור חזר ופרט. ורבנן דרשי ליה בפרק

הזהב בכלל ופרט וכלל וכן בכל דוכתי דאשכחן דרשא כלל ופרט וכלל דלא פליג ר"א היינו משום דדריש ליה בפרט וכלל ופרט וממעט מיניה ז] [דלאו] כעין הפרט כמו רבנן מכלל ופרט וכלל: רבא אמר גפקא דיה מהאי. כלומר גם בהאי קרא דריש רבי

אלעור פרט וכלל ופרט ואם מן הצאן קרבט מן הכשבים או מן העזים לעולה זכר חמים יקריבנו: מן פרט. דמשמע מקצח צאן ולא כל

[לאן]: לאן כלל כבשים ועזים חזר ופרט ה"ל פרט וכלל ופרט. וי"מיי דפרטא משמע למעוטי רובע ונרבע ויש במשמע למעוטי חורש בשור

וחמור וחוסם פי פרה ודש בה דהשתא נדרוש הכי מה הפרט מפורש שלא נעבדה בהן עבירה בגופן וילא רובע ונרבע שפסולין לקרבן

ומכללא נרבי חורש בשור וחמור וחוסם פי פרה דלא נעבדה בהן עבירה בגופן [ואדרבה]יי קשה דהיכי משמע מן הפרט למעוטי נעבדה

בהן עבירה בגופן דהכי מקרי כבשים ועזים אי נרבעו כמו לא נרבעו וע"ק דרובע ונרבע נפקא לן מקרא אחרינא דפסולין להקרבה

לכך נראה דמן הפרט משמע למעט שתי שנים דסתם כבש משמע בן שנה וסתם עז משמע בת שנתה וכן בעל מום דכתיב בפ' זכר תמים

והשתא שמעינן 12 מכעין הפרט בעל מום ונרבי מהכלל אפילו ב' שנים: ולילף מהאי קרא. שהיא פרשה ראשונה ולמה לא אמר

שר"א ידרוש שם פרט וכלל ופרט מן פרט דמשמע מקצח בהמה ולא כל בהמה למעוטי חיה: דו דבהמה בכלל חיה וחיה בכלל בהמה:

בקר ולאן חזר ופרט. דחיה אינו בכלל בקר ולאן (חזר ופרט) הרי אתה דן כעין הפרט מה הפרט מפורש למעוטי חיה מקרבן ותימה

[כלל] מה אהני הא לא מרבינן מידי מכעין הפרט ומירן מהר"ף דאהני כללא לרבויי שור [הבר] דבהמה הוא אף על גב דרגיל בין החיות והוי כעין חיה אפ"ה כשר לקרבן שו: א"ל מהא ליכא למשמע. מיעוטא דחיה דמן בהמה¹¹ לא משמע למעוטי חיה

שהרי חיה בכלל בהמה והוי כאילו כתיב מן הבהמה ומן החיה ואף על גב דמן משמע מיעוטא לא ממעט חיה מינה:

מקמיה א] וקשה דהיאך סבור דלא יאמר נעשה כלל מוסיף על הפרט לכך נראה דה"ק לכתוב חרץ ווג: די [דברן הבינים] בן. דהיינו גוף הענב והכי משמע לישנא דקרא מחרלנים ועד זג פירוש מה שבין חרצן לוג וקשה דההיא גוף הענב וכבר כתב ענבים לכן פר"ת

דהיינו ענבים קטנים שבין הגדולים שאינם רואין פני החמה ואינם מתבשלין כל כך ולא יהיו גדולים לעולם וא"ת אמאי אינטריך ועד לבין הביניים והלא כבר מרבינן אפי׳ בוסר מכעין הפרט ושמא י"ל דה"נו גריעי מבוסר לפי שבוסר יבא לכלל ענבים גדולים ועוד י"ל דאי לאו ועד מרבין² בין הביניים הוו³ מרבים מכעין הפרט בין הביניים ולא בוסר ועוד יש לקיים פירוש ראשון והכי פירושו אם ליקט האוכל שבין החרצן כדי כזית ואכלו לוקה ולא אמרי׳ דבטלה דעתו אלל כל אדם והא לא שמעינן ליה מענבים דקרא: שני חרצנים שבאים בתוך הענב

ווג [א']. מן 4 הקליפה גו החרלנים לאפוקי שאם אכל כזית מן החרלנים או כזית מן הזגין אינו חייב עד שיאכל הגרעינין והקליפה סתילונה: מבר לה כר' אלעזר החילונה: מבר לה כר' אלעזר דדריש רבויי ומיעומי. ורבי אלעזר נמי כר״א בן עזריה דריש ולא למעוטי כדפ"ל: **ואיבטית אימא ברבגן.** ושפיר אית ליה לר"א [ב"ע] מלתייהו דרבנן ותרתי שמעי' מינה דחי ס"ד לכדר״ה [ב״ע] לחודיה לכתוב רחמנה מחרלנים ועד זג לגבי פרטי קודם הכלל ואי לדרשא דפרט וכלל ופרט כדרבנן לחודיה אתו לכתוב או חרלנים (או שני) חגין או חרלן חג שניהם בלשון רבים או שניהם בלשון יחיד אלא ש"מ כר' אלעזר ב"ע: וביעם רובה ומיעם פרט וכלל ופרט מנליה. וא"ת

ודלמא לית ליה [המדה] ד] בשום

אלא מיעט וריבה ולא אצטריך למדרש מחרצנים מחרצנים ועד זגים או . דדריש ריבויי ומיעוטי פרט וכלל ופרט מנא ליה. (והוא) [והוה מצי למימר] דריש כולה אורייתא בריבויי ומיעוטי וסבר דכלל ופרט וכלל אינה מדה בתורה. ואמרי׳ דריש נמי פרט וכלל ופרט וקא"ר אבהו אין דפרט וכלל ופרט דריש והאי קרא דוכי יתן איש אל רעהו ייים , ב בכלל ופרט וכלל וממעטי מיניה עבדים ושטרות וקרקעות דריש ליה ר"א בפרט וכלל ופרט וממעטי מיניה כי היכי דממעטי בהאי קרא נמי משכחת לה למדרש פרט וכלל ופרט מן הכשבים ומן העזים לעולה מז פרט דמשמע לאפוקי רובע ונרבע ויש במשמע אפי׳ חורש בשור ובחמור והרביע כלאים שהרי נעבדה בהן עבירה. הצאן כלל מן הכבשים שנעבדה עבירה בגופו. ותימה היכי משתמע מן הפרט שנעבדה עבירו בגופו: מן פרט דמשמע מקצת בהמה ולא כל מה לאפוקי חיה : בהמ . כלל. אף חיה דחיה בכלל בהמה: בקר וצאן חזר חיה לא תימא מאי אהני האי כללא הא לא מרבי מה שכתוב בפי׳ בקר וצאן . אלא מהאי הרא לא משמע י דחיה בכלל בהמה. כלומר ולא מצית למימר מן פרט לאפוקי חיה משום דמז

3"6 בהמה. וממן תדרוש מקצת בהמה וחיה אבל לא מצית למעוטי לגמרי חיה כיוז דחיה בכלל בהמה.